

РОЗДІЛ 4
АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ДОСЛІДЖЕНЬ У ГАЛУЗІ
ІНФОРМАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ, ПРОФЕСІЙНОЇ ОСВІТИ

Шарова Тетяна, Шаров Сергій
Мелітопольський державний педагогічний
університет імені Богдана Хмельницького

ЕЛЕКТРОННЕ НАВЧАННЯ: ДІЄВИЙ ФОРМАТ ОСВІТИ

У статті акцентується увага на перевагах та недоліках електронного навчання як нового формату освіти, висвітлюються основні напрямки його використання. Наголошується на тому, що нині це дієвий спосіб для отримання навчальної інформації в індивідуальному режимі з будь-якого місця.

Ключові слова: електронне навчання, дистанційне навчання, самоосвіта, інформаційно-комунікаційні технології.

The article focuses on the advantages and disadvantages of e-learning as a new format of education, highlights the main directions of its use. It is emphasized that today it is an effective way to receive educational information in an individual mode from any place.

Key words: e-learning, distance education, self-education, information and communication technologies.

Реалії нашого життя актуалізують потребу у постійному саморозвитку та вдосконаленні власної професійної підготовки. Крім аудиторних занять, де відбувається процесі передачі знань або розвиток професійних здатностей, існують різноманітні форми навчання, які розширюють можливості аудиторної роботи. Одним із таких видів організації навчального процесу є електронне навчання (з англійської – e-learning), що дозволяє отримати багато переваг за рахунок використання широких можливостей інформаційно-комунікаційних технологій, зокрема мережі Інтернет.

Теоретичними та практичними аспектами впровадження електронного навчання в освітній процес займалися багато дослідників, зокрема О. Вовк, А. Кравченко, І. Катерняк, К. Муходінова, М. Фоломеєва, К. Яцура, В. Крижанівської, А. Жовніра, Д. Тремполя та ін. Водночас, розповсюдженість електронного навчання у вигляді дистанційного, мобільного навчання та інших видів потребує здійснення періодичного аналізу його динаміки розвитку.

Метою статті є визначення основних переваг та проблемних питань електронного навчання на сучасному етапі.

Сьогодні повсюдне поширення інформаційно-комунікаційних технологій вимагає від вітчизняної системи освіти створення та використання принципово нових засобів та форм навчання. Це завдання успішно

вирішується з появою систем дистанційного та мобільного навчання, хмарних технологій тощо.

Як вважає Р. Горбатюк, поширення електронного навчання, зокрема дистанційної освіти, серед студентської молоді стало можливим завдяки широкому впровадженню Інтернет-технологій та необхідності у модернізації навчально-виховного процесу [2, с. 31]. З огляду на це, під поняттям «електронне навчання» будемо розуміти систему навчання, яка здійснюється за допомогою інформаційно-комунікаційних технологій, зокрема мережі Інтернет. На думку О. Вовк, «електронне навчання може включати в себе численні види засобів масової інформації, які забезпечують текст, аудіо, зображення, анімації, потокове відео, а також технологічні програми та процеси, такі як відео- та аудіокасети, супутникове телебачення, комп'ютерне навчання, веб-орієнтоване навчання тощо» [1, с. 85].

Значна кількість науковців наголошує на перевагах e-learning, а саме:

- доступність та відкритість освіти, велика кількість онлайн курсів та їх різноманітність [7, с. 132];
- можливість підвищення кваліфікації викладачів та вчителів, поєднання навчання та роботи, зменшення вартості навчання, системність навчання, можливості обирати курс дистанційно [4].
- персоніфікація, можливість отримати багато інформації, комбінування навчального контенту, використання різноманітних засобів навчання, можливість управління освітнім контентом, навчання людей з обмеженими можливостями [5].
- перевагою електронного навчання є той факт, що одночасно можуть навчатися люди з різних країн, регіонів, отримуючи при цього значний масив знань. За допомогою сучасних технологій можна навчатись у будь-якій країні та використовувати різноманітні джерела для здобуття освіти.

На думку А. Кравченко, «поширення технологій електронного навчання, створює нові умови для інтернаціоналізації вищої освіти» [6, с. 99]. У своїх дослідженнях К. Муходінова акцентує увагу на тому, що «використання технологій дистанційного навчання значно спрощує студентам доступ до науки, а також дозволяє налаштувати його окремо під кожну людину. Зазначена перевага призвели до його популярності серед цілеспрямованих людей, які налаштовані на подальше здобуття освіти» [7, с. 132-133].

Можна погодитися із твердженням А. Жовніра, В. Крижанівської, М. Фоломеєва, Яцура К.Г. про те, що «Україна починає поступово долучатися до системи дистанційного навчання, залучається до співпраці з міжнародними відкритими університетами щодо впровадження електронного навчання, а

також формує власне освітнє електронне середовище [9, с. 46]. Про це свідчить, наприклад, велика кількість електронних ресурсів від провідних закордонних вищів, що розташовані на україномовних платформах масових відкритих онлайн курсів.

Серед основних напрямків використання електронного навчання можна виділити наступні: додатковий навчальний засіб для отримання першої вищої освіти; система навчання для отримання другої вищої освіти та підвищення кваліфікації; репозитарій величезної кількості навчальних матеріалів у різних галузях. Коротко зупинимося на кожному з напрямків.

Останнім часом електронне навчання приваблює не лише тих осіб, які здобувають другу вищу освіту, працевлаштовані та не мають змогу знаходитися в аудиторіях. Все частіше електронне навчання стає пріоритетним для здобуття першої вищої освіти та отримання кваліфікації за певною спеціальністю.

Одним із видів електронного навчання є масові відкриті онлайн курси (МВОК), які можна назвати результатом закономірного розвитку дистанційної форми навчання. Нині фахова підготовка майбутніх вчителів української мови і літератури засобами масових відкритих онлайн курсів на платформі Edera є досить дієвим механізмом для здобуття освіти [10, с. 83]. Головними особливостями МВОК є відкритість, вільний доступ до значної кількості онлайн курсів, безкоштовність. До україномовних онлайн платформ слід віднести Edera та Prometheus, які кожного дня поповнюються новими курсами. По завершенню онлайн курсу здобувач отримує сертифікат, який підтверджує високий рівень знань у конкретній сфері діяльності [11, с. 139].

Крім отримання першої чи другої вищої освіти, електронне навчання використовується для підвищення кваліфікації. Слід акцентувати увагу на тому, що електронне навчання не займає багато часу. Навчаючись на відстані, цілком природно можна поєднувати навчання та роботу. Для такого навчання необхідною вимогою є наявність персонального комп'ютера та Інтернету. Сьогодні є безліч курсів, для успішного проходження яких треба виконати творче завдання. Виконане завдання завантажується викладачеві, який перевіряє його та ставить бали. Під час навчання можна спілкуватися зі слухачами інших університетів, пишучи при цьому повідомлення чи підключаючи відеозв'язок [3].

Слід зазначити, що наявність диплому чи сертифікату не є першочерговим критерієм вибору онлайн курсу. Важливо, щоб людина дійсно була фахівцем у своїй галузі, мала розвинуті загальні та професійні компетентності. Електронне навчання надає доступ до значної кількості книг, методичних рекомендацій відомих фахівців у тій чи іншій галузі. Окрім електронних варіантів лекцій, слухачі можуть переглянути різноманітні презентації, відеофільми, відео візитки, а також схемографіку.

Слід констатувати той факт, що електронне навчання не передбачає вивчення додаткових предметів, які заважають фаховій підготовці. Не слід думати про те, що під час такого навчання можна отримати слабкі знання, адже сьогодні в Інтернеті досить багато цікавої та корисної інформації. Крім того, що електронне навчання доступне кожній людині у будь-який час.

Поряд із перевагами можна виокремити незначну кількість проблемних питань електронного навчання, зокрема дистанційної освіти, та можливі способи їх вирішення:

- під час електронного навчання спостерігаються виавлки низької мотивації на опанування курсом. В такому випадку під час освітнього електронного процесу бажано, щоб цим процесом керував вчитель/викладач, який зможе направити слухача на сприйняття навчального матеріалу [8, с. 16].
- іноді важко одночасно бути на роботі та виконувати певні завдання, які стосуються навчального процесу. У цьому випадку слід виконувати завдання у зручних для себе час після роботи;
- відсутній контакт з викладачем в реальному часі. Для підтримки зворотнього зв'язку доречно використовувати різноманітні вбудовані засоби, будь-то система дистанційного навчання або платформа масових відкритих онлайн курсів;
- інформація постійно оновлюється і вибрати актуальну іноді є складним завданням. В даному випадку слід відстежувати дату останніх змін або появу нових, оновлених курсів;
- частину користувачів дратує необхідність реєстрації. Значна кількість онлайн ресурсів пропонує навчальні матеріали безкоштовно у вільному доступі без авторизації. А реєстрація на системах дистанційної освіти та онлайн платформах МВОК необхідна для створення персонального профілю користувача.

Отже, сьогодні електронне навчання набуло великої популярності серед молоді через можливість самовдосконалюватися у будь-який час. Це модно, оскільки сучасні гаджети змушують людину мислити та діяти по-новому, відповідаючи потребами інформаційного суспільства та використовуючи його можливості. Розумна людина завжди знайде час для саморозвитку, оскільки це вимога часу.

ЛІТЕРАТУРА

1. Вовк, О.Б. (2015). Системи електронного навчання – нові форми сучасної освіти. Математичні машини і системи, 3, 79–86.
2. Горбатюк, Р.М. & Тулашвілі Ю.Й. (2013). Мобільне навчання як нова технологія вищої освіти. Науковий вісник Ужгородського університету: Серія: Педагогіка. Соціальна робота, 27, 31–34.

3. Вища освіта в Україні (2019). *Десять міфів про електронне навчання*. Retrieved from <http://osvita.ua/vnz/63862>.
4. Навчальні матеріали онлайн (2019). *Електронне навчання працівників*. Retrieved from https://pidruchniki.com/82017/menedzhment/elektronne_navchannya_pratsivnikov.
5. Кіяновська, Н.М. (2012). *Поняття електронного навчання в контексті сучасної педагогічної науки*. Retrieved from: http://www.rusnauka.com/29_DWS_2012/Pedagogica/1_120037.doc.htm.
6. Кравченко, А.С. (2016). Електронне навчання в умовах інтернаціоналізації вищої освіти. Соціальні технології: актуальні проблеми теорії та практики, 72, 94–100.
7. Муходінова, К. М. (2017). Електронне навчання. Його переваги та розвиток у майбутньому. Маркетинг і контролінг: сучасні виклики підприємств. 132–134.
8. Пушкарьова, Т.О. & Мельник, О.М. (2013). Електронна освіта і її розвиток в Україні. Комп'ютер у школі та сім'ї, 3, 16–17.
9. Фоломєєв, М.А., Яцура, К.Г., Крижанівська, В.І., Жовнір, А.О. & Тремполець, Д.М. (2017). Оцінка рівня впровадження електронного навчання в українських ВНЗ шляхом аналізу їх веб-ресурсів: теоретичні аспекти соціологічного аналізу. Український соціум, 2(61), 45–59.
10. Шарова, Т.М. (2019). Фахова підготовка майбутніх вчителів української мови і літератури засобами масових онлайн-курсів на платформі Edera. Тренди в освіті: матеріали Міжнар. наук.-метод. семінару (21 березня 2019 р., м. Гомель), 81–86.
11. Шарова, Т. & Шаров, С. (2018). Масові відкриті онлайн курси як можливість підвищення конкурентоспроможності фахівця. Молодий вчений, 9, 137–140.

Муха Анна

Сумський державний педагогічний
університет імені А. С. Макаренка

ПІДПРИЄМНИЦЬКА КОМПЕТЕНТНІСТЬ СЕРЕД ІНШИХ КЛЮЧОВИХ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ У КОНТЕКСТІ НАВЧАННЯ ФІЗИКИ

Анотація. Формування підприємницької компетентності пов'язане з розвитком у учнів тих якостей, які необхідні для організації самостійної зайнятості у майбутньому. Розкрито сутність поняття «підприємницька компетентність» та доцільність її формування у процесі навчання фізики.

Annotation. Formation of entrepreneurship competence is connected with the development of the students' qualities that are necessary for the organization of selfemployment in the future. The essence of the concept "entrepreneurial competence" and the expediency of its formation in the process of teaching physics are revealed.

Ключові слова: підприємницька компетентність, ключові компетентності, компетентнісний підхід, школа.

Постановка проблеми. Глобалізація, що відбувається в економіці України, динаміка сучасного ринку праці, прискорений науково-технічний прогрес засвідчують, що суспільству потрібна ініціативна молодь, яка вміє швидко адаптуватися в нестабільних умовах, здатна до ризику, самостійного вибору професії та орієнтована на успіх у житті. Експерти сходяться на думці